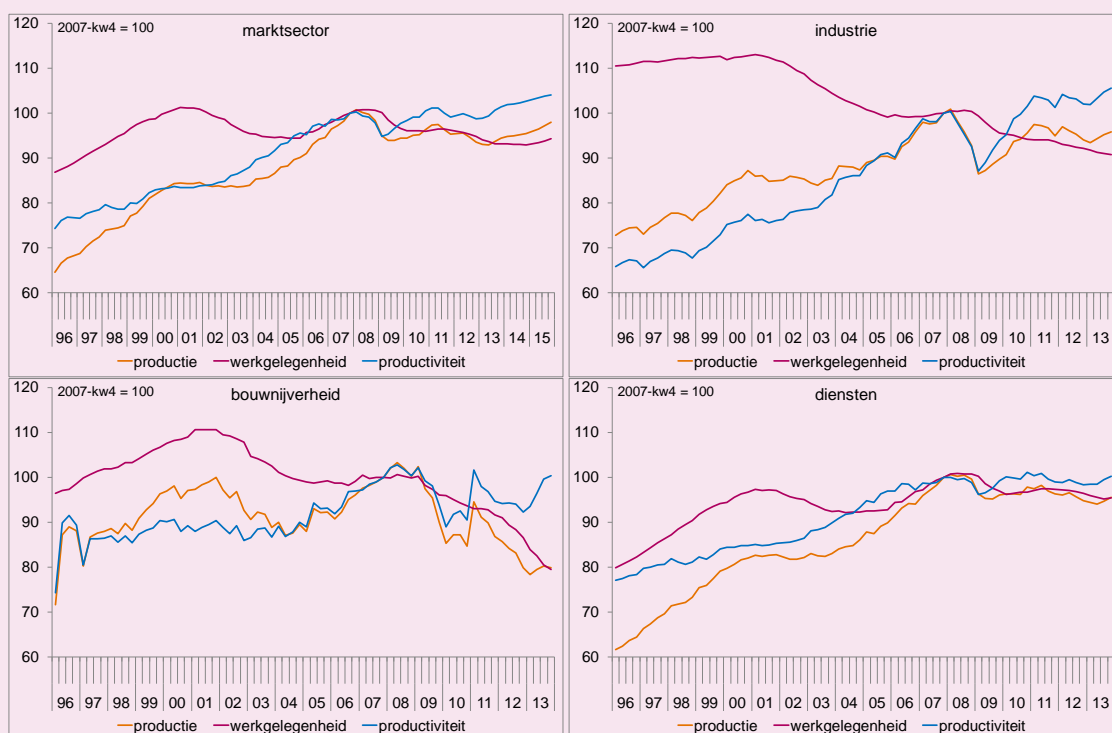

Productiviteitsgroei vooral in industrie en banencreatie in dienstensector

In de jaren voor de crisis steeg de productie in de marktsector jaarlijks met gemiddeld 3½%. Bij een productiviteitsstijging van 2½% steeg de werkgelegenheid met gemiddeld 1%. Na de sterke productiedaling in 2008-2009 is de productie in de marktsector in de huidige raming ultimo 2015 nog niet helemaal terug op het niveau van 2008 (zie figuur links boven). De productiviteit is inmiddels al wel weer hoger dan voor de crisis, maar de gemiddelde stijging op jaarbasis van ½% over de periode 2008-2015 is in historisch perspectief opmerkelijk laag. De werkgelegenheid ligt aan het einde van de ramingsperiode nog meer dan 5% onder het niveau van voor de crisis.

Dat de productiviteit fluctueert, is gebruikelijk bij op- en neergaande conjunctuur, de huidige lage groei houdt echter uitzonderlijk lang aan. Dit kader biedt inzicht in de productiviteitsontwikkeling in een aantal onderliggende marktsectoren, zoals de industrie, de bouwnijverheid en de dienstensector (exclusief de zorgsector).

Productie, productiviteit en werkgelegenheid voor de marktsector en onderdelen ervan

Traditioneel is de productiviteitsstijging in de industrie veel sterker dan in de bouw en de diensten: van 1995 naar 2007 is de productiviteit in de industrie gecumuleerd gestegen met circa 50% en bij bouw & diensten met 15% respectievelijk 30%. Gedurende de crisis in 2008-2009 kromp zowel de productie als de productiviteit in de industrie binnen enkele kwartalen met ruim 10%. Vanaf het dieptepunt is de productiviteit aanvankelijk snel weer met 20% toegenomen, maar in de jaren 2011-2013 haperde dat door de recessie in die jaren. De werkgelegenheid in de industrie vertoont een dalende trend sinds 2001. Uitgaande van deze trends zal in de komende jaren de aantrekkende productie vooral leiden tot hogere toename van de productiviteit en een verdere afname van de werkgelegenheid in de industrie.

In de bouw is de productiviteitsontwikkeling over de periode 1995 tot 2008 gemiddeld gelijk geweest aan de feitelijke productie. Tot en met 2001 bleef de productiviteit echter iets achter en nam de werkgelegenheid nog toe. Sinds 2001 is de werkgelegenheid in de bouw vrij gestaag gedaald. Gedurende de crisis zakte de productie in de bouw iets later in dan in de industrie en stabiliseert de productie pas in de loop van 2013. De werkgelegenheid is het afgelopen jaar echter nog blijven dalen, waardoor de productiviteit opmerkelijk sterk is toegenomen. Vermoedelijk was dit nodig om de winstgevendheid niet nog verder onder druk te zetten. Gelet op de dalende trend van de werkgelegenheid is het niet op voorhand duidelijk of een herstel van de productie in de bouw op korte termijn veel nieuwe banen oplevert.

Productiviteitsgroei vooral in industrie en banencreatie in dienstensector (vervolg)

Binnen de dienstensector heeft de toename van de productie in de periode 1996-2006 in vrijwel gelijke mate geleid tot extra werkgelegenheid en hogere productiviteit. Een dergelijk patroon zien we ook in de jaren na de crisis: de productiedaling verloopt deels via een aanpassing van de werkgelegenheid en deels via lager dan trendmatige productiviteitsgroei. De productiedaling van 5% heeft per saldo niet tot een daling van de productiviteit geleid, maar is na een korte dip na de crisis al enige tijd stabiel op het niveau van voor de crisis. De daling van de productie is in deze sector helemaal omgezet in een krimp van de werkgelegenheid. Als het herstel doorzet, zal in deze sector het groeiherstel waarschijnlijk effect hebben op zowel de werkgelegenheid als op de productiviteit. Binnen de dienstensector is de ontwikkeling overigens nog redelijk divers: mutaties in de productie leiden in de handel vooral tot fluctuaties in de productiviteit en in de zakelijke dienstverlening reageert vooral de werkgelegenheid.

Het in dit CEP voorspelde herstel van de werkgelegenheid in 2015 zal volgens bovenstaande bevindingen vooral uit de dienstensector moeten komen, ervan uitgaand dat net als in de afgelopen jaren een herstel van de productiegroei leidt tot een combinatie van groei van werkgelegenheid en productiviteit. In de industrie en de bouw leidt een aantrekkende conjunctuur op basis van de trends uit het verleden eerst tot een herstel van de productiviteit.